The Center of Halabja
Against Anfalization and Genocide of the Kurds
C.H.A.K
www.chak.info

Nawendi Helebce
Dj be Enfalkirdin u Ginosaydi geli Kurd
CHAK
chak_org@yahoo.com

کۆنفرانسی نێونەتەوەیی گەلکوژی لە شاری سەراییڤۆ و هەوڵی کارکردن لەسەر کارەساتەکانی گەلی کورد لەم ئاستەدا

لە ڕێکەوتی 9 تا 14 ی ژولای 2007 دا لە شاری سەراییڤۆ لە بۆسنیا ڕێکخراوی نێونەتەوەیی شارەزایانی گەلکوژی (IAGS) The International Association of Genocide Scholers کۆنفرانسی نێونەتەوەیی خۆی سازکرد. کۆنفرانسەکە گەورەترین کۆبوونەوەی شارەزایانی بواری ژینۆسایدە کە ئەو ڕێکخراوە ئەنجامی دابێت. جگە لە ئامادەکاران و میوانەکان 350 شارەزا، لێکۆڵەر، نوسەر و هونەرمەند بە پێشکەشکردنی لێکۆڵینەوە و بابەتی هونەریی بەشداریان کرد. زیاتر لە 350 بابەت لە ماوەی ئەو هەفتەیەدا لە پرۆگرامێکی چڕوپڕی ڕۆژانەدا پێشکەشکران. زۆربەی بابەتە پێشکەشکراوەکان لێکۆڵینەوە بوون لەمەڕ بواری جیاجیای پەیوەستدار بە گەلکوژی هەر لە بواری دادگا و قانونەوە بگرە تا کێشە دەرونیەکانی دوای کارەساتی گەلکوژی، هەموو ئەو بابەتانە خرانە ژێر تیشک و پرسیار و وەڵام.

شایانی گوتنە سێ کەسی ئەکادیمی کورد چۆمان هەردی (باشور)، ئومێد ئوگور ئونگۆر (باکور)، شاخەوان شۆڕش (باشور) بە چوار لێکۆڵینەوە و دوو کۆڕی هۆنراوە بەشداریان لەو کۆنفرانسەدا کرد کە بەمشێوەیەی خوارەوە بوو:

چۆمان هەردی:

- دوو کۆڕی هۆنراوە لە سەرەتا و کۆتایی کۆنفرانسەکەدا: هۆنراوە لەسەر مەینەتیەکانی گەلی کورد
- لێکۆڵینەوە: کاریگەریی گەلکوژی لەسەر ژنە ڕزگاربووەکان لە دوای کارەساتی ئەنفال لە کوردستانی ئێراقدا

ئومێد ئوگور ئونگۆر:

- لێکۆڵینەوە: هێنەرانی قوربانییکردن، شوێنهەڵگرتنی گەلکوژی لە بەلکانەوە بۆ ئەناتۆلیا 1912 – 1915

شاخەوان شۆڕش:

- لێکۆڵینەوە: گەلکوژی ئەنفال، هۆکار و فاکتەرەکانی کە بوونە هۆی ڕوودانی گەلکوژیەکە
- لێکۆڵینەوە: بەراوردێک لە نێوان کوشتاری بارزانیەکان و بۆسنیەکانی سریبرەنیسا و ئەگەری بوونی تاوانی گەلکوژی

لە کۆنفرانسەکەدا گەلێ بابەت کە پەیوەندیان بە گەلکوژی بۆسنیاوە هەبوو لە گەلێ دیدی جیاوە پێشکەشکران، کوشتار و گەلکوژی بۆسنیەکان، ئەنجام و کارەکانی دادگای نێونەتەوەیی بۆ تاوانکاریەکانی یوگوسلاڤیا ICTY گرنگی زۆریان پێدرا، بێگومان ئەوەش لەبەر ئەوەی کۆنفرانسەکە لە بۆسنیا بوو و گەلێ لە کەسان و شارەزایانی بۆسنی و جیهانی بابەتیان لەسەر ئامادە کردبوون.
کارەساتەکانی وەکو هۆلۆکۆست، گەلکوژی ئەرمەنیەکان، گەلکوژی ڕواندا شوینی دیاریان لە بابەتی لێکۆڵینەوەکاندا هەبوو.
بابەتی گشتی لەسەر گەلکوژی، سەبارەت بە پێناسەی گەلکوژی، نکۆلیکردن، چارەسەر و تێپەڕاندنی تراوامای گەلکوژی بەگشتی بە بەرچاوی هەبوون.

شایانی سەرنجدانبوو کەوا بەشداران ئەوەی لە بیریان نەبوو کارەساتی کوشتار و گەلکوژی دژ بە گەلی کورد وەکو گەلکوژی دەرسیم، بارزانیەکان و هەلەبجە و ئەنفال یا هی دیکە بوو. ئەگەر ئەو چەند کەسە کوردە لەوێ نەبووان ئەو بابەتانە لەو کۆنفرانسە گەورەیەدا کە بەتایبەتی بۆ کۆمەڵکوژی و گەلکوژی ئامادەکرابوو، بەئەگەری زۆر دوانیان لەسەر نەدەکرا.

جگە لەو بابەتانەی لە لایەن کەسە کوردەکانەوە پێشکەشکران، ڕەخنە لە لەبیرکردنی کارەساتی گەلکوژیەکانی گەلی کورد لە IAGS گیرا، نامیلکەیەک لەسەر گەلکوژی ئەنفال کە لە لایەن ڕێکخراوی چاک ئامادەکرابوو درایە زۆر لە کەسانی ناودار و شارەزای گەلکوژی وەکو ئیزرایل چەرنی Israel Charny، فرانک چۆلک Frank Chalk ، ڕەنێ لێمەشاند Rene Lemarchand ، گرێگ ستانتۆن Greg Stanton و هی دیکە، پرسیار لەسەر کارەساتەکانی گەلی کورد وروژێندران و دوان لەسەر بابەتەکان بە پێی توانا لێرەولەوێ ئەنجامدران. جگە لە گفتوگۆی تایبەت لەگەڵ کەسانی شارەزا و بیروڕا گۆرینەوە لەسەر بابەتەکان کە بەشێوەیەکی دیکە سوودی هەبوو.
شایانی گوتنە بە گشتی دان بە بوونی ئەو کەلێنە لە هزری ڕێکخراوی IAGS و شارەزایاندا نرا و بەڵێنی کارکردنی لەسەریان بە شێوەی جیا جیا درا. لە کۆتایی کۆنفرانسەکەدا ناوی گەلکوژی ئەنفال خرایە ڕیزی کارەساتەکانی دیکە کە جارجارە لەسەر ڕوپەخشی گەورەی هۆڵی سەرەکی کۆنفرانسەکە پیشان دەدران.

ناوەندی چاک
2007/07/15